

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту

(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 6.030509 Облік і аудит

(шифр та найменування спеціальності)

за освітньою програмою Облік і аудит

(назва освітньої програми)

на тему: «Обліково-аналітичне забезпечення та контроль виробничих запасів
(на прикладі ТОВ «Геліос-1»)»

Виконавець:

студентка 41 групи ОЕФ

Турубарова Марія Олексіївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Подвальна Наталія Едуардівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У сучасних умовах функціонування основою стабільної роботи підприємства є висока продуктивність праці, зниження матеріаломісткості продукції, а на їх основі – отримання максимального прибутку. Виробничі запаси займають особливе місце не лише у складі майна підприємства, а й особливе місце їм належить у структурі витрат, оскільки вони є основною складовою при формуванні собівартості готової продукції (робіт, послуг). Враховуючи це підприємства особливу увагу приділяють саме обліку, аналізу та внутрішньому контролю виробничих запасів.

Мета дослідження – обґрунтування теоретичних положень і розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення обліку та внутрішнього контролю виробничих запасів.

Завдання дослідження:

- з'ясувати сутність виробничих запасів як об'єкту обліку;
- розглянути теоретичні основи обліку фінансових результатів, зокрема;
- узагальнити питання нормативно-правового забезпечення обліку виробничих запасів на підприємствах України;
- описати діяльність та загальні положення щодо організації облікової системи досліджуваного підприємства ТОВ «Геліос-1», а також провести аналіз його фінансового стану;
- дослідити особливості обліку виробничих запасів на підприємстві;
- вивчити методику проведення внутрішнього контролю виробничих запасів підприємства;
- встановити існуючі недоліки у діючій системі обліку та внутрішнього контролю виробничих запасів на ТОВ «Геліос-1», а також надати комплекс рекомендації щодо усунення виявлених недоліків і вдосконалення обліку;
- проаналізувати ефективність використання запасів на ТОВ «Геліос-1»;
- надати рекомендації, що дозволять поліпшити ефективність господарювання на досліджуваному підприємстві.

Об'єкт дослідження – організація обліку та контролю виробничих запасів діяльності підприємства.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних, методичних і практичних питань обліку та контролю виробничих запасів у ТОВ «Геліос-1».

Методи дослідження. У роботі використовувались загальнонаукові методи пізнання. Вивчення стану обліку та контролю виробничих запасів у ТОВ «Геліос-1» здійснювалося із застосуванням діалектичного підходу. Використовувались методи індукції – на етапі збору, систематизації і обробки інформації для проведення дипломного дослідження; дедукції – у процесі теоретичного осмислення проблеми; аналізу та синтезу – для поєднання різних складових економічних явищ в єдиному процесі. Коли з'ясовувались проблеми і напрямки удосконалення обліку і контролю виробничих запасів було задіяно метод логічного аналізу; коли обстежувалась діяльність досліджуваного підприємства – методи експертної оцінки; коли проводився аналіз стану та ефективності

використання виробничих запасів – коефіцієнтний аналіз, методи порівняльного аналізу та лінійного моделювання.

Інформаційна база дослідження виступили законодавчо-нормативні акти і положення щодо обліку виробничих запасів, національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, збірники наукових праць, підручники, монографії, матеріали друкованих та електронних періодичних видань, щорічні дані Державної служби статистики України, ресурси всесвітньої мережі Інтернет, а також практична інформація щодо обліку, контролю та аналізу виробничих запасів, отримана безпосередньо на досліджуваному підприємстві ТОВ «Геліос-1».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (39 найменувань) та 36-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 72 сторінки. Основний зміст викладено на 67 сторінках. Робота містить 13 таблиць, 9 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Облік виробничих запасів: теорія та нормативно-правове забезпечення»** розглянуто сутність, класифікацію, визнання та оцінку виробничих запасів, особливості організації системи обліку виробничих запасів на сільськогосподарському підприємстві, а також нормативно-правове регулювання при здійсненні операцій з виробничими запасами.

У другому розділі **«Діюча практика обліку та контролю виробничих запасів на ТОВ «Геліос-1»»** надано економічну характеристику досліджуваного підприємства, проаналізовано його фінансовий стан, розглянуто особливості обліку виробничих запасів на підприємстві, що досліджується, вивчено методiku внутрішнього контролю виробничих запасів, встановлено недоліки в обліку, а також сформовано рекомендації щодо вдосконалення діючої облікової та контрольної систем на ТОВ «Геліос-1».

У третьому розділі **«Економічний аналіз виробничих запасів на ТОВ «Геліос-1»»** проведено аналіз складу та структури запасів та визначено тенденції у зміні основних показників ефективності їхнього використання, сформульовано рекомендації, впровадження яких дозволить поліпшити ефективність господарювання на ТОВ «Геліос-1».

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. За сучасних умов господарювання, стрімкого і продуктивного розвитку підприємств та зростання їх виробничого потенціалу потребує створення якісно нової системи управління матеріальними ресурсами і в першу чергу виробничими запасами. В діяльності будь-якого підприємства запаси відіграють особливо

важливу роль. В сучасних умовах на усіх сільськогосподарських підприємствах особливо гостро постає питання забезпеченості запасами.

2. У роботі розглянуто теоретичні основи обліку виробничих запасів, зокрема сутність, особливості оцінки, нормативно-правове забезпечення та класифікація виробничих запасів. При цьому нараховано специфіку сільськогосподарського підприємства.

3. Особливості обліку, контролю та аналізу виробничих запасів було досліджено на прикладі обліково-звітних даних сільськогосподарського підприємства ТОВ «Геліос-1». Дане підприємство працює в сфері вирощування та переробки сільськогосподарської продукції вже більше 20 років. Досліджуване підприємство знаходиться на спрощеній системі оподаткування зі сплатою єдиного податку (група 4), а також ПДВ та ПДФО. ТОВ «Геліос-1» не відноситься до суб'єктів малого підприємництва, отже подає фінансову звітність у повному пакеті у складі п'яти форм звітності. Підприємство, що досліджується, здійснює облік результатів роботи, веде бухгалтерський і статистичний облік у відповідності з діючим законодавством України. Бухгалтерський облік на підприємстві здійснює бухгалтерська служба підприємства (5 осіб) на чолі з головним бухгалтером. Облік в бухгалтерії повністю автоматизовано програмою 1С Бухгалтерія.

4. У роботі було проведено аналіз основних показників фінансового стану досліджуваного підприємства, який показав, що фінансова стійкість ТОВ «Геліос-1» на кінець 2017 року порівняно з 2016-м роком дещо погіршилась. Про це свідчить негативна динаміка таких коефіцієнтів: коефіцієнт мобільності знизився з 1,68 до 1,60. Коефіцієнт маневреності власного капіталу зменшився з 0,60 до 0,57. Якщо на кінець 2016 року 60% власного капіталу вкладалася у сировину та матеріали й інші види оборотних активів, то на кінець 2017 року для фінансування потреби управлінського персоналу в складових оборотних активів використовувалося вже 57% власного капіталу.

Аналіз платоспроможності ТОВ «Геліос-1» свідчить, що на кінець 2017 року порівняно з 2016 роком, досліджуване підприємство є неплатоспроможним за коефіцієнтом абсолютної ліквідності. Якщо на кінець 2016 року управлінський персонал товариства міг покрити у повному обсязі (128%) поточних зобов'язань за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів, то на кінець 2017 року вже лише 6%. Загалом, коефіцієнти швидкої ліквідності та загальної ліквідності знизилися майже в половину, проте відповідають рекомендованим значенням.

5. Аналіз даних показав, що ефективність використання матеріальних ресурсів на ТОВ «Геліос-1» протягом 2015-2017 років знизилась. Про це свідчить негативна тенденція до збільшення такого показника як матеріаломісткість реалізованої продукції. Якщо у 2015 році задля того, щоб виробити продукцію вартістю 1 грн необхідно було витратити 55 копійок матеріальних витрат, то у 2017 році вже 81 копійку. Такі негативні зміни призвели до того, що й результативність основної операційної діяльності знизилась: прибуток від реалізації продукції зменшився з 34,3 млн. грн у 2015 році до 20,1 млн. грн у 2017 році. Рентабельність виробництва продукції за 2015-2017 роки знизилась з 35,91% до 13,91%.

Результати аналізу свідчать, що на ТОВ «Геліос-1» існують резерви зростання обсягу виробництва продукції за рахунок повноти використання добрив. Справа в тому, що управлінський персонал товариства не прогнозує заздалегідь закупівлю добрив й закупівлю здійснює інтуїтивно. Тому у 2018 році виявилось, що частина збірної площі господарства залишилась неудобреною й валовий збір було недоотримано. Тому вважаємо за доцільне запропонувати для розрахунків потреби товариства у добривах, зокрема у діаміфосці, модель Уілсона. Згідно із розрахунками по моделі видно, що ТОВ «Геліос-1» за посівну повинно зробити 11 замовлень мінерального добрива діаміфоска. При цьому базове підприємство повинно робити замовлення через кожні 18 днів.

Порівняння підсумків розрахунків кількості замовлень з фактичними даними, наданими відділом матеріально-технічного постачання, дозволяє зробити висновок про необхідність оптимізації партії замовлень, оскільки лише тільки за таким видом добрива, як діаміфоска, економія складе 21 тис. грн.

6. У процесі дослідження фактичного стану системи обліку і контролю виробничих запасів на ТОВ «Геліос-1» було встановлено її задовільну відповідальність діючому законодавству України. Однак при цьому слід зазначити, що на досліджуваному підприємстві виявлено деякі недоліки у діючій системі обліку і контролю виробничих запасів, що знижує її ефективність.

У результаті дипломного дослідження вивчено систему документообігу операцій з виробничими запасами на ТОВ «Геліос-1», оцінено систему організації бухгалтерського обліку взагалі та виробничих запасів зокрема, оцінено систему внутрішнього контролю та запропоновано рекомендації з удосконалення обліково-контрольної системи підприємства.

а) На ТОВ «Геліос-1» відсутній Наказ про облікову політику, відтак питання формування комплексу методичних прийомів, способів і процедур організації і ведення бухгалтерського обліку в середині підприємства не врегульовано. Тому керівництву бухгалтерської служби слід розробити Наказ про облікову політику, який відповідає особливостям діяльності сільськогосподарського підприємства. При цьому щодо обліку виробничих запасів слід передбачити: методи оцінки, порядок обліку і розподілу транспортно-заготівельних витрат, періодичність та об'єкти проведення інвентаризації, визначення одиниці аналітичного обліку запасів тощо.

б) За допомогою методу обстеження виявлено, що на підприємстві відсутній договір про повну матеріальну відповідальність з комірником, що суперечить Ст.135-1 КЗпП. Це вказує на низьку ефективність системи внутрішнього контролю на досліджуваному підприємстві. Тому підприємству слід з комірником складу укласти договір про повну матеріальну відповідальність.

в) У діяльності підприємства бувають випадки фактичного збереження на складах матеріалів без документального оформлення та без відображення за балансом на рахунку 023 «Матеріальні цінності на відповідальному зберіганні». У зв'язку з цим на підприємстві знижується ефективність контролю за наявними ТМЦ. Для уникнення такого становища рекомендується відобразити матеріальні ресурси на відповідальному збереженні за балансом на рахунку 023.

г) У квітні 2018 року відбулася надзвичайна подія, внаслідок стихійного лиха (буревію і зливи) було зірвано дах на матеріальному складі ТОВ «Геліос-1» при цьому частина матеріальних цінностей, що там зберігалася, частково втратила свої властивості. Було встановлено відсутність будь-яких бухгалтерських записів щодо відображення в обліку списання зіпсованих матеріалів чи їх знецінення. За цими подіями також керівництво підприємства повинно було провести інвентаризацію, оскільки такий випадок є приводом для проведення позачергової обов'язкової інвентаризації. Однак фактично вона не проводилась. Отже, в майбутньому у подібних випадках слід проводити інвентаризацію та належним чином відобразити її результати в обліку підприємства.

АНОТАЦІЯ

Турубарова М. О. «Обліково-аналітичне забезпечення та контроль виробничих запасів (на прикладі ТОВ «Геліос-1»)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності

«6.030509 Облік і аудит»

(цифра та назва спеціальності)

за освітньою програмою «Облік і аудит». –

(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

У роботі розглядаються теоретичні основи обліку виробничих запасів: питання класифікації та оцінки виробничих запасів, нормативно-правове регулювання при здійсненні операцій з виробничих запасів, особливості організації системи обліку, а також практичні аспекти обліку, аналізу та внутрішнього контролю виробничих запасів на досліджуваному сільськогосподарському підприємстві ТОВ «Геліос-1».

Проаналізовано стан та оборотність виробничих запасів й надано рекомендації, впровадження яких дозволить поліпшити ефективність господарювання на досліджуваному сільськогосподарському підприємстві. Запропоновано комплекс рекомендацій щодо удосконалення системи обліку та внутрішнього контролю виробничих запасів на підприємстві ТОВ «Геліос-1».

Ключові слова: запаси, виробничі запаси, інвентаризація, облік, контроль, аналіз.

ANNOTATION

Turubarova M.O. «Accounting and analytical support and control of inventory (as an example, LLC «Helios-1»)».

Qualifying work for obtaining a bachelor's degree in specialty

«6.030509 Accounting and audit»

(cipher and specialty name)

for the educational program «Accounting and audit». –

(the name of the master's program)

Odessa National Economics University. – Odessa, 2019.

The theoretical bases of inventory accounting are considered: the questions of classification and estimation of industrial stocks, regulations during carrying out of operations with inventories, the peculiarities of the organization of the accounting system, as well as practical aspects of accounting, analysis and internal control of inventories at the investigated agricultural enterprise LLC «Helios-1».

The state and turnover of inventories are analyzed and recommendations are given, implementation of which will improve the efficiency of management at the investigated agricultural enterprise. A set of recommendations for improving the system of accounting and internal control of inventories at the enterprise «Helios-1» LLC was offered.

Keywords: resource, inventories, inventory accounting, accounting, control, analysis.